

Hodnocení ve škole

HANA HORKÁ

**Hodnocení
formativní a
sumativní,
normativní a
kriteriální,
autonomní a
heteronomní
hodnocení ...**

Student/ka:

zvolit adekvátní způsob hodnocení
žáků s ohledem na stanovený cíl
výuky;

vysvětlí na příkladech různé
možnosti hodnocení žáků a
posoudí jejich výhody a nevýhody.

Funkce hodnocení

Funkce informativní - konkrétně a včas – kvalitní, jasné a srozumitelné informace o činnosti a výsledcích.

Funkce korektivní (konativní) - pro korekci výsledků.

Funkce motivační - pobízí žáka k dalšímu učení, neodrazuje ho.

Funkce rozvíjející - působí na rozvoj osobnosti žáka (žákovo sebepojetí, sebeobraz a hodnocení sebe sama).

Typy hodnocení z hlediska zaměřenosti a připraveno sti

a) hodnocení bezděčné: povšechné, spontánní, citové.

(„líbí“, „nelíbí“, „výborně“, „to je krásný obrázek“; „je to pěkné“ atd...).

b) hodnocení záměrné, operativní: v konkrétní situaci, co nás na jeho výsledku zaujalo.

c) hodnocení záměrné, formalizované: znamená se, uchovává, zpracovává. Je analytické, neposuzuje pouze celek, ale i dílčí jevy.

Základní pilíře

Užívání **popisného a srozumitelného jazyka**.

Porovnání výsledků **s žádoucím stavem (cíli)**.

Užívání **popisného a srozumitelného jazyka**.

Posuzování podle stanovených **kritérií a indikátorů**.

Formulace **hodnoticích výroků a opatření a osobních cílů**.

Vhodné vyučovací a učební strategie.

Hodnocení z hlediska procesu učení

Formativní hodnocení: v průběhu procesu učení, výkon dá ještě zlepšit.

Hodnocení - jak se žák učí, jak řeší určitý příklad, jak postupuje po zadání práce, při zhotovení výrobku, jak spolupracuje ve skupině, jak řeší problém....

Hodnocení výsledku, sumativní: např. výrobek, prezentaci, domácí úkol, závěrečný produkt projektu, vyřešený úkol...

**Z hlediska
času:**

vstupní hodnocení

průběžné hodnocení

sumativní hodnocení (závěrečné
– ve vymezeném časovém
úseku).

Assessment learning

as

for

of

Hodnocení žáky neohrožuje - budování žákovy sebedůvěry, pomoc žákovi v učení. **Obavy** - potřeba vyhnout se hodnocení, tendenci podvádět.

Nesnažit se žáka **nachytat** a **nesoustředit jen na chyby** (slovo chyba vypustit ze svého slovníku), **ale hovořit se žákem**, co je napříště možné dělat tak, jak už to žák dobře umí, co by žák mohl dělat odlišně, aby svou práci odvedl lépe.

Hodnocení **po učení** - forma **kontroly, nakolik splnil** zadané úkoly, tzv. „**hodnocení učení**“, jen malý dopad na zlepšování výsledků žáků v učení (Stiggins, 2002). Učitel se tomu nevyhne **čas od času** postupům, které hodnotí učení až **po učení** (zkoušení, testy),

Převaha hodnocení - charakter **hodnocení formativního** neboli „**hodnocení pro učení**“. učitel sahá spíše k postupům poskytování zpětné vazby.

„Hodnocení a zpětná vazba jsou chvíle, kdy žák a učitel spolupracují nejtěsněji.“

Formativní hodnocení

- **Průběžné, korektivní, zpětnovazební** - průběžně reflektuje jeho učení a přispívá k jeho seberozvoji.
- Přináší užitečnou informaci o aktuálním stavu vědomostí a dovedností žáka.
- Žák se dozvídá, v čem je jeho práce **vyhovující či méně vyhovující** (kvalitativní složka –kritérium), **do jaké míry** je vyhovující (kvantitativní složka) a **jak svůj výkon zlepšit** (Starý a Laufková et al. (2016, s. 12)
- Hlavním úkolem - změna strategií výuky učitele, která má pomoci lepším výsledkům žáků.
- Podávání zpětné vazby žákovi, ale i učiteli a tím pomoc při hledání cesty k plnění stanovených cílů. (Průcha)

Hodnocení z hlediska vztahové normy

Normativní hodnocení (hodnocení relativního výkonu):

- ve vztahu k sociální normě; porovnávání s ostatními žáky (žebříček, pořadí žáků – kdo je první, poslední; jedničkaři, trojkaři apod.).

Kriteriální hodnocení (hodnocení absolutního výkonu):

- ve vztahu k zvolenému kritériu nebo sadě kritérií, stanovených učitelem, žáky, společně učitelem a žáky či formulovány autoritativně.

Hodnocení podle individuální vztahové normy

vzhledem k předešlému výkonu, zda došlo ke změně s ohledem na stanovený cíl;

přihlíží k aktuálním podmínkám, osobní situaci žáka;

spojování hodnocení se sebehodnocením žáka.

Průběžné záznamy o výsledcích žáků (záznamník, kartotéka, lístečky se záznamy...).

Popisný jazyk při hodnocení žáků

průběhu žákovy práce a **výsledků**
(*taxonomie kognitivních cílů* B. S. Blooma);

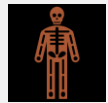
co můžeme **vnímat smysly**: pokrok,
popřípadě pocity žáka;

srozumitelný všem (rodiče jako zdroj
informací pro plánování žákova učení a jeho
zlepšování); hodnocení **podstatných jevů**.

Posuzující jazyk - tzv. nálepkové hodnocení

Nálepka nevyovídá o tom, zda se žák zlepšil, v čem by se měl zlepšit, v čem je dobrý.

„Máš to pěkné“. **Chybí** motivační zpětná vazba, může mít pocit, že veškerá činnost, kterou vykonával, je v pořádku.

„Máš to špatně.“ Žák ví, že nepracuje správně a je na něm, aby zjistil, kde **chybu** udělal.

„Máš to dobré.“ Výkon je pochválen, není třeba jej zdokonalovat. Žák se spokojí s průměrným výkonem.

Kritéria hodnocení žáka

Soubor obecně platných kritérií stanovených školou **pro** jednotlivé způsoby hodnocení ve vyučovacích předmětech;

Požadavky na žáka - co by žák měl zvládnout, aby byl ohodnocen daným stupněm, přihlíží k individuálním rozdílům žáků;

Významným prvkem procesu učení je **práce s chybou**. Žáci mají právo dělat chyby - uvědomění si chyby je příležitost naučení se to lépe.

Příklad „Vaším úkolem bylo **prodiskutovat, zda pojedeme na výlet na kola nebo na vodu.“**

Jasně jsi vyjádřil svoje stanovisko, že by bylo lepší jet na vodu, a argumentoval jsi tím, že na kolech jsme byli už dvakrát a lodě jsme si ještě nezkusili.(= popisná část ZV)

Jaké další argumenty bys mohl uvést, abys podpořil svůj návrh jet na vodu? Uvedl některý spolužák nějaký protiargument, který bys měl zvážit?“ (= korektivní část ZV)

Učitel žákovi potvrdil, že **dobře zvládl formulovat vlastní stanovisko** a že ho **opřel o argument**. V **korektivní části zpětné vazby** ho upozornil na to, že je dobré **nespokojit se s prvním a jediným argumentem** pro vlastní tvrzení, a také na to, že žák **nezvážil** protiargumenty.

Pokud učitel **stanoví jako cíl „samostatné vyhledávání informací“** a pak jako **způsob ověření volí test**, v němž **žádá opakovat ty informace, které za důležité považuje učitel**, **rozcházejí se** proklamované **cíle učení s prováděným hodnocením**.

Zpětná vazba při online výuce

1 Neznámkuje

Používejte formativní zpětnou vazbu. Řeknete žákům, co mají udalat, aby se zlepšili.

2 Definujte jasné cíle

Když budete vědět, čeho mají žáci dosáhnout, víte, na jaké aktivity se zaměřit.

3 Vytvořte týdenní plán

Nechte žáky plnit úlohy dle zájmu a schopností, vlastního rozvržení, tempa či přístupu k internetu.

4 Oceňujte pokroky

Popište, co se žákům povedlo. Vyvažujte ocenění a kritiku.

5 Neporovnávejte žáky mezi sebou

Poskytujte zpětnou vazbu individuálně, průběžně a cíleně.

6 Kombinujte způsoby vyhodnocování

Využívejte automatické vyhodnocování online cvicení a doplňte svůj komentár.

7 Neopravujte všechny chyby

Zaměřte se na jednu chybu a k ní dejte doporučení.

Na základě chyb žáku plánujte jejich další práci.

8 Ponechte čas na opravu

Dejte žákům čas na opravu a přepracování úkolu za pomoci vaší zpětné vazby.

Zdroj:

www.edukacnilaborator.cz

www.pedf.

9 Podporujte spolupráci

Nemusíte být u všeho, propojte žáky mezi sebou, aby si pomáhali s řešením úkolu.

10 Chtějte zpětnou vazbu

Zajímejte se, jak žáci rozumí zadání úloh, hodnocení a kolik času nad vypracováním úkolu tráví.

11 Určete čas pro konzultace

Vymezte si dobu, kdy budete k dispozici, žákům, kolegům nebo rodičům.

12 Důvěřujte žákům

Nesnažte se kontrolovat úplně vše a přenechejte více zodpovědnosti žákům.

Literatura

Kratochvílová, J. (2011). *System hodnocení a sebehodnocení žáků: Zkušenosti z České republiky i Evropských škol*. Brno: MSD.

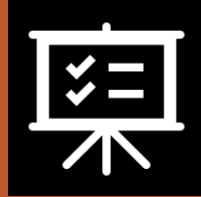
Lukášová, H. (2010). *Kvalita života dětí a didaktika*. Praha: Portál.

Slavík, J. (2003). Autonomní a heteronomní pojetí školního hodnocení – aktuální problém pedagogické teorie a praxe. *Pedagogika*, (1), 5-25.

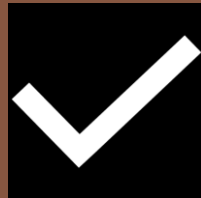
Laufková, V., Starý, K. a kol. (2016). *Formativní hodnocení ve výuce*. Praha: Portál.

Earl, L., M. (2013). Reconfirud Assesment Pyramid. (p. 32).

[Skolni pedagogika podklady ke studiu.pdf \(muni.cz\)](#)

Budme spravedliví nejen při hodnocení.

HH

Příklady publikací k hodnocení

